

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 5 listopada 2002 r.

35805

RPO/419725-I/02/AA

Pani
Ilona Tułodziecka
Prezes
Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych
Al. Ujazdowskie 22
00-478 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z prośbą Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych o pomoc w rozwiązaniu problemu zapewnienia minimalnych norm zatrudnienia pielęgniarek i położnych w zakładach opieki zdrowotnej (kopia pisma w załączeniu), dnia 24 października br. spotkałem się z przedstawicielkami Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych reprezentującymi województwo mazowieckie, wielkopolskie i dolnośląskie. Podczas tego spotkania przedstawicielki Naczelnej Izby przedstawiły problemy nurtujące środowisko pielęgniarskie, zwracając szczególną uwagę na:

1. nieprzestrzeganie w niektórych publicznych zakładach opieki zdrowotnej zasad i praw pracowniczych, w tym szczególnie do godziwego wynagrodzenia pielęgniarek i położnych (nie są wypłacane na bieżąco wynagrodzenia nawet w minimalnej wysokości, w wielu szpitalach pielęgniarki i położne nie otrzymują wynagrodzenia od ponad 3 miesięcy). Na tę okoliczność Przewodnicząca Dolnośląskiej Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych przedstawiła wniosek z prośbą o podjęcie działań w celu respektowania praw pracowniczych (kopia pisma w załączeniu). Po zbadaniu tego problemu w skali kraju, zamierzam przedstawić go Prezesowi Rady Ministrów.

2. nieprzestrzeganie przez pracodawców przepisów dotyczących zapewnienia minimalnych norm zatrudnienia pielęgniarek i położnych w zakładach opieki zdrowotnej.

Z treści § 7 obowiązującego w tej materii rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 1999 r. w sprawie sposobu ustalania minimalnych norm zatrudnienia pielęgniarek i położnych w zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 111, poz. 1314) wynika, że minimalne normy zatrudnienia pielęgniarek i położnych w zakładzie powinien ustalić jego kierownik w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia. Zdaniem samorządu pielęgniarek i położnych, przepis ten nie jest respektowany, co zagraża zdrowiu i życiu pacjentów korzystających ze świadczeń zakładów opieki zdrowotnej. Z powołanego wyżej pisma Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych wynika, że Rada podejmowała interwencje w tej sprawie w Ministerstwie Zdrowia, ale bez oczekiwanego rezultatu.

Nie ulega wątpliwości, że problem ten wymaga rozwiązania. Podzielić bowiem trzeba stanowisko samorządu pielęgniarek i położnych, iż zaniechanie wdrażania wspomnianych norm zatrudnienia zagraża bezpieczeństwu zdrowotnemu pacjentów. Dodać wypada, że w świetle § 1 cytowanego rozporządzenia, normy ustala się "w celu zapewnienia właściwego poziomu udzielanych świadczeń zdrowotnych stosownie do stanu zdrowia pacjentów i potrzeb pielęgnacyjnych".

Uważam zatem za niezbędne ustawowe określenie obowiązku ustalania norm zatrudnienia pielęgniarek i położnych w zakładach opieki zdrowotnej oraz zapewnienie prawnych gwarancji przestrzegania ustalonych norm zatrudnienia - w drodze stosownej zmiany przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 91, poz. 408 z póź.zm.).

3. ogromne zadłużenie publicznych zakładów opieki zdrowotnej województwa dolnośląskiego oraz limity Dolnośląskiej Kasy Chorych, które powodują obciążanie ubezpieczonych kosztami świadczeń specjalistycznych, rehabilitacji oraz przysługujących bezpłatnie świadczeń stomatologicznych. O zbadanie tej sprawy oraz podjęcie działań w kierunku respektowania ustawowych praw ubezpieczonych zwróciłem się do Prezesa Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń Zdrowotnych.

4. trudności z zapewnieniem opieki medycznej w domach pomocy społecznej, brak rozporządzenia wykonawczego przewidzianego w tej sprawie w ustawie o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym.

Zdaniem samorządu pielęgniarek i położnych, mieszkańcy domów pomocy społecznej nie mają zapewnionej właściwej opieki lekarskiej i pielęgniarskiej, zarówno ze strony powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, jak i ze strony poszczególnych domów (niezbędnych usług pielęgnacyjnych). Występują przypadki, gdy pielęgniarkom proponuje się stanowiska opiekunek, bez możliwości wykonywania wyuczonego zawodu oraz kontynuowania pracy zawodowej bez obawy utraty dotychczasowych uprawnień.

Podzielam pogląd, iż wejście w życie systemu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego w istotny sposób utrudniło dostęp mieszkańców domów pomocy społecznej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych do świadczeń zdrowotnych. Wadliwe

rozwiązanie tej kwestii oraz występujące trudności, zarówno w odniesieniu do dorosłych mieszkańców domów pomocy społecznej, jak i niepełnosprawnych dzieci przebywających w placówkach opieki całodobowej, wielokrotnie sygnalizowałem kolejnym Ministrom Zdrowia oraz Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej. Otrzymałem wówczas zapewnienie o rozwiązaniu tego problemu poprzez zwiększenie motywacji lekarzy sprawujących opiekę nad mieszkańcami domów pomocy społecznej (zwiększenie stawki kapitałowej) oraz zmianę ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym, w kierunku uregulowania w akcie wykonawczym - zakresu świadczeń udzielanych mieszkańcom domów pomocy społecznej oraz placówek opiekuńczo - wychowawczych na terenie tych domów i placówek oraz ustalenie warunków dostępu do tych świadczeń. Przez ponad rok obowiązywania delegacji do wydania rozporządzenia przewidzianego w tej sprawie na podstawie art. 31g noweli z dnia 20 lipca 2001 r. ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz.U. Nr 88, poz. 961), dotychczas nie został wydany stosowny akt prawny.

W tym stanie rzeczy, a także wobec możliwego opóźnienia wejścia w życie przepisów przygotowywanej ustawy o Narodowym Funduszu Zdrowia, konieczne jest niezwłoczne przygotowanie i wydanie powołanego rozporządzenia. Niezbędne jest również zapewnienie ustawowego rozwiązania podnoszonego problemu w przygotowywanej ustawie o Narodowym Funduszu Zdrowia.

5. pielęgniarki podnosiły również problem:

- mizerii finansowej służby zdrowia oraz niskich stawek przewidzianych w kontraktach kas chorych na świadczenia zdrowotne,
- braku polityki państwa/regionu w zakresie opieki zdrowotnej,
- pasywności organów samorządu terytorialnego prowadzących zakłady opieki zdrowotnej w rozwiązywaniu problemów nurtujących te zakłady,
- braku stabilności zawodowej - podejmowania działań w kierunku ograniczenia dotychczasowej, wypracowanej w reformie ochrony zdrowia, samodzielności pielęgniarek i położnych (koncepcja kompleksowej opieki zdrowotnej),
- dostępu do kształcenia zawodowego,
- dramatu szkolnictwa medycznego (małe zainteresowanie zawodem, obecny system kształcenia licencjackiego wydłuża drogę do zawodu), co rodzi poważne obawy odnośnie możliwości sprostania w niedalekiej przyszłości zapotrzebowaniu na pielęgniarki i położne w kraju,
- restrukturyzacji szpitali - zmniejsza się zwykle ilość łóżek, a zatem i zatrudnienie pielęgniarek, nie dokonuje się natomiast w oczekiwanym i możliwym zakresie przekształceń w kierunku zapewnienia opieki długoterminowej i paliatywnej,
- pomniejszania roli, a nawet lekceważenia opinii i wniosków pielęgniarek i położnych w zakresie poprawy dotychczasowych rozwiązań, przepisów prawnych, rozstrzygnięć dotyczących środowiska,

- pomijania samorządu pielęgniarek i położnych przy realizacji ich ustawowych zadań (np. przy opracowywaniu przez niektórych wojewodów planów minimalnego zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w zakresie opieki pielęgniarskiej i położnych).

W odczuciu pielęgniarek, ta grupa zawodowa ponosi największe koszty reformy opieki zdrowotnej. W środowisku pogłębia się zatem frustracja, poczucie bezsilności, braku bezpieczeństwa, bezkarności pracodawców, kas chorych i decydentów.

W związku z powyższym, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (j.t. Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie problemów sygnalizowanych przez samorząd pielęgniarek i położnych oraz ewentualne spotkanie w tej sprawie z przedstawicielkami Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych, a także o spowodowanie podjęcia niezbędnych w tym zakresie działań, w tym szczególnie legislacyjnych. Będę wdzięczny za przekazanie stanowiska Pana Ministra w omawianych sprawach.

Załącznik – 2

Z wyrazami szacunku

/-/